

การศึกษาประสิทธิผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน โดยใช้ปัญหาเป็นหลักในวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ

The study of the effectiveness of problem-based learning model development
in the elderly of nursing

พรปวีณ์ ชื่นใจเรือง และ ดวงเดือน รัตนะมงคลกุล

Pornpawee Chuenjairuang and Duangduan Rattanamongkolgul

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Faculty of Nursing, Srinakharinwirot University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาประสิทธิผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลักในวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ และสมรรถนะของผู้เรียน ภายหลังจากการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอน กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ชั้นปีที่ 3 รุ่นที่ 4 จำนวน 37 คน ที่ผ่านกระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลักในวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ ในภาคการศึกษาต้น ปีการศึกษา 2546 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างด้านการเตรียมการสอนด้านการดำเนินการเรียนการสอน และด้านการประเมินผลและสมรรถนะของผู้เรียน ด้านความสามารถในการเรียนรู้แบบชี้นำตนเองความสามารถในการแก้ปัญหา และความสามารถในการทำงานเป็นทีม รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก ซึ่งแบบสอบถามประกอบด้วย 4 ส่วน ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามส่วนบุคคล ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก ส่วนที่ 3 เป็นแบบวัดสมรรถนะของผู้เรียน ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก วิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก ทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และการวิเคราะห์สมรรถนะของผู้เรียน ภายหลังจากการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักโดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านปัญหาและอุปสรรคที่พบมาก คือ จำนวนหนังสือ จำนวนฐานข้อมูล และสื่อทัศนูปกรณ์

จากผลการศึกษาครั้งนี้ คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า การจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สถาบันการศึกษาต้องเตรียมความพร้อมทั้งด้านผู้สอน ผู้เรียน และแหล่งทรัพยากรเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมให้นิสิตเป็นผู้ที่มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ รู้จักที่จะนำความรู้จากศาสตร์สาขาต่างๆ มาใช้ในการวิเคราะห์ค้นหาปัญหาและหาทางเลือกในการแก้ปัญหาในสาขาการพยาบาลอย่างต่อเนื่องและอย่างเต็มศักยภาพ

คำสำคัญ: การจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก สมรรถนะของผู้เรียน

ABSTRACT

The purpose of this survey research was to study the effectiveness of Problem-Based Learning Model Development in the Elderly of Nursing, competencies of nursing students after utilizing Problem-Based Learning, problems and obstacles in Problem-Based Learning. The data were collected after utilizing Problem-Based Learning at the end of the first semester, 2004. The sample were 37 nursing students who were studying in the third year at the Faculty of Nursing, Srinakharinwirot University.

The questionnaires comprised of 4 parts. Part 1 included personal information. Part 2 contained questions asking about the effectiveness of utilizing Problem-Based Learning model in the Elderly of Nursing. Part 3 was composed of questions about competencies of nursing students. Part 4 comprised questions asking about problems and obstacles in utilizing Problem-Based Learning in the Elderly of Nursing. The data were analyzed by using frequency, percentage, means and standard deviation.

The results revealed that both the effectiveness of development of Problem-Based Learning Model in the Elderly of Nursing and competencies of nursing students were in high level. The problems and obstacles in utilizing Problem-Based Learning were mostly reported as of textbook, database and audiovisual.

Results from this study, suggest that utilizing Problem-Based Learning was very effective in teaching nursing students. The instituting should prepare instructors, students and learning resources for readiness in utilizing Problem-Based Learning. Problem-Based Learning helps to promote critical skill for nursing students and also conduct multidisciplinary knowledge to solve nursing problems continuously and effectively.

Keywords : Problem-Based Learning Model

: Competencies of nursing student

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาในวิชาชีพการพยาบาล มีลักษณะเช่นเดียวกับการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาทั่วไป คือ มุ่งเน้นพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการวิเคราะห์ สามารถเผชิญปัญหา และตัดสินใจแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับสถานการณ์ นอกจากนี้วิชาชีพการพยาบาลเป็นวิชาชีพที่ต้องเผชิญกับสภาวะการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

องค์ความรู้ต่างๆ ทางทฤษฎี และทักษะการปฏิบัติ ตลอดจนความคาดหวังของสังคมมีได้อยู่กับที่ ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงต้องฝึกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดเวลาและต่อเนื่อง มีความกระตือรือร้นที่จะแสวงหาข้อมูลมาประเมินพิจารณา และหาข้อสรุปในการตัดสินใจด้วยตนเองได้อย่างถูกต้องเหมาะสม นอกจากนั้นการจัดเตรียมการศึกษาพยาบาลจะต้องเน้นทักษะการปฏิบัติที่มีคุณภาพ รวมถึงบทบาทหน้าที่ที่มีความสัมพันธ์กับศาสตร์ทางการแพทย์และศาสตร์อื่น ๆ

ที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับสภาพสังคมในปัจจุบันมีการพัฒนา และเปลี่ยนแปลง ไปอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่มีผลกระทบต่อสภาวะสุขภาพอนามัย กระบวนการเรียนการสอนจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนให้สามารถ รับกับการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ¹ ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนา อยู่ตลอดเวลา ด้วยการนำเอาทฤษฎีและรูปแบบการสอน ที่หลากหลายมาใช้ในการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (Life Long Learning)²

การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก เป็นวิธีการหนึ่งที่น่าสนใจในการฝึกให้ผู้เรียนคิดค้นศึกษา หาความรู้ ฝึกกระบวนการแก้ปัญหาให้เกิดการเรียนรู้ ได้ด้วยตนเอง ในสถานการณ์ที่พยาบาลต้องเผชิญในขณะที่ฝึก ปฏิบัติ กระบวนการเรียนการสอนนี้จะออกแบบให้มีความ สัมพันธ์กันระหว่างภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ กระตุ้น การเรียนรู้ของผู้เรียนตลอดเวลาและต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยมี จุดเด่นและความเหมาะสมที่จะนำมาพัฒนาการเรียนการสอน ทางการศึกษาพยาบาล ดังนี้ (Little, 1986: 2-4 อ้างถึงใน ผ่องศรี เกียรติเลิศสนา และคณะ, 2537: 6) ความรู้ที่ได้จากการเรียน การสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก เป็นความรู้ที่มีโครงสร้าง ในการคิด ง่ายต่อการระลึกได้ และสามารถนำออกมาใช้ได้ ในสถานการณ์ที่เป็นจริง เน้นกระบวนการค้นหาความรู้ เป็นสำคัญ ผู้เรียนจะต้องเป็นผู้ตัดสินใจด้วยตนเองว่าสิ่งที่เขา ต้องการเรียนรู้มีอะไรบ้าง จะต้องไปแสวงหาความรู้จาก แหล่งใด วิธีใด ทั้งนี้จะต้องอยู่ภายใต้การแนะนำของผู้สอน³ นอกจากนี้ยังช่วยพัฒนาทักษะความมีเหตุผลในคลินิก ให้มีประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาจากสถานการณ์ทางคลินิก อย่างมีเหตุผลตลอดเวลา ซึ่งจะเป็ประโยชน์ในการปฏิบัติ การพยาบาลในคลินิกต่อไป และประการสุดท้ายคือ ช่วยฝึกฝน ทักษะในการทำงานเป็นกลุ่ม เน้นสมรรถภาพ ในการคิด วิเคราะห์และแก้ปัญหา ซึ่งเป็นสมรรถนะที่สำคัญยิ่งสำหรับ พยาบาล³⁻⁵ นอกจากนี้สถาบันการศึกษาพยาบาล ในต่าง ประเทศที่ใช้การเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก ได้รายงานว่ บัณฑิตพยาบาลที่จบไปแล้วมีความสามารถ ในการปรับตัวได้ดี มีความยืดหยุ่น เป็นสมาชิกที่ดีของทีม

การพยาบาล มีทักษะในการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา ตลอดจนมีความสามารถในการแก้ปัญหา และจากการศึกษา วิธีการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักในวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่⁶ พบว่านักศึกษาพยาบาลที่เรียนตามรูปแบบนี้ มีความสามารถ ในการแก้ปัญหาทางคลินิกดีกว่านักศึกษาพยาบาลที่เรียน ตามแบบปกติ และสอดคล้องกับการศึกษาของนักการศึกษา อีกหลายท่านที่ได้มีการทดลองใช้วิธีการเรียนแบบใช้ปัญหา เป็นหลักในภาคทฤษฎี พบว่านักศึกษาที่เรียนโดยวิธีการเรียน แบบใช้ปัญหาเป็นหลัก มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และมีความ สามารถในการแก้ปัญหาได้ดีกว่านักศึกษาที่เรียนตามแบบ ปกติ^{3,7}

การพัฒนาการจัดการเรียนการสอน เป็นภาระงาน ส่วนหนึ่งที่สถาบันการศึกษาการพยาบาลต้องริเริ่มจัดทำ เพื่อให้เกิดการพัฒนาวัฒนธรรมทางการศึกษาใหม่ ๆ และแสวงหาเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในการศึกษา การเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก เป็นวิธีการเรียน การสอนวิธีหนึ่งที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยการใช้ปัญหา ซึ่งอาจเป็นปัญหาในสถานการณ์จริงหรือปัญหาในสถานการณ์ จำลองที่ผู้สอนสร้างขึ้น เป็นเครื่องกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิด ความอยากรู้ และต้องการที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองด้วยการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง เพื่อนำความรู้มาใช้ ในกระบวนการแก้ปัญหาด้วยตนเองและจากการทำงาน เป็นทีม โดยมีอาจารย์ประจำกลุ่มคอยชี้แนะให้การศึกษา เป็นไปในทิศทางที่ถูกต้อง⁷⁻¹⁰

สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งรับผิดชอบในการจัด การเรียนการสอนวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ (Eldery of Nursing) สำหรับนิสิตหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต มาตั้งแต่ปี การศึกษา 2544 โดยมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน คือ การบรรยาย เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นการสอนที่ยึดผู้สอนเป็น ศูนย์กลาง ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ด้านทฤษฎีจากการรับฟัง จดจำและทำความเข้าใจแต่เพียงอย่างเดียว¹¹ ทำให้ผู้เรียนขาด ทักษะกระบวนการคิดรวบยอด การวิเคราะห์และการตัดสินใจ แก้ปัญหา ซึ่งการเรียนรู้ด้วยกระบวนการใช้ปัญหาเป็นหลัก จะช่วยเสริมสร้างและพัฒนาทักษะดังกล่าวได้^{9,11-12}

คั้งนั้นผู้วิจัย ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จึงได้เริ่มนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลักมาใช้ในวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ แก่นิสิตหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 รุ่นที่ 4 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในภาคการศึกษาต้น ปีการศึกษา 2546 เพื่อมุ่งพัฒนาให้นิสิตมีความรู้ ความสามารถในการคิด วิเคราะห์ การตัดสินใจ การแก้ปัญหาในสถานการณ์จริง โดยมีผู้สอนคอยชี้แนะและเป็นที่ปรึกษา และเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น จึงได้ศึกษาประสิทธิผลการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักในวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ และสมรรถนะของผู้เรียนภายหลังการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนารูปแบบการศึกษาที่ใช้ปัญหาเป็นหลัก และการจัดการศึกษาพยาบาลให้มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลักในวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุด้านการเตรียมการสอน การดำเนินการเรียนการสอน และการประเมินผล
2. เพื่อศึกษาสมรรถนะของผู้เรียนภายหลังการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก
3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Suevey Resarch) โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ นิสิตหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ชั้นปีที่ 3 รุ่นที่ 4 ที่ผ่านกระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักในวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุในภาคการศึกษา

ต้น ปีการศึกษา 2546 จำนวน 37 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของนิสิต จำนวน 4 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบวัดประสิทธิผลการจัดการเรียนการสอนแบบ

ใช้ปัญหาเป็นหลักจำนวน 26 ข้อ ประกอบด้วยแบบสอบถาม

ด้านการเตรียมการสอน จำนวน 9 ข้อ

ด้านดำเนินการเรียนการสอน จำนวน 13 ข้อ

และด้านการประเมินผล จำนวน 4 ข้อ

เป็นคำถามแบบประเมินค่า 5 ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด และกำหนดการแปลความหมายของคะแนนเป็น 5 ระดับ คือ

เห็นด้วยในระดับมากที่สุด คือค่าเฉลี่ย 4.50-5.00

เห็นด้วยในระดับมาก คือค่าเฉลี่ย 3.50-4.49

เห็นด้วยในระดับปานกลาง คือค่าเฉลี่ย 2.50-3.49

เห็นด้วยในระดับน้อย คือค่าเฉลี่ย 1.50-2.49

เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด คือค่าเฉลี่ย 1.00-1.49

ส่วนที่ 3 แบบวัดสมรรถนะของผู้เรียน ประกอบด้วยด้านความสามารถการเรียนรู้แบบชี้นำตนเองจำนวน 10 ข้อ ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาจำนวน 10 ข้อ และด้านความสามารถในการทำงานเป็นทีมจำนวน 21 ข้อ

เป็นคำถามแบบประเมินค่า 5 ระดับ คือ สมรรถนะในระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด และกำหนดการแปลความหมายของคะแนนเป็น 5 ระดับ เช่นเดียวกับแบบวัดประสิทธิผลการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ จำนวน 6 ข้อ และแบบปลายเปิด

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยได้ให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา และนำมาปรับปรุงแก้ไข และนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนิสิตพยาบาลที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างมากที่สุด จำนวน 20 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ครอนบาค (Cronbach Coefficient Alpha) ได้ค่าความเชื่อมั่นของ

แบบสอบถามประสิทธิผลการจัดการเรียนการสอนแบบ
ใช้ปัญหาเป็นหลักเท่ากับ 0.91 และสมรรถนะของผู้เรียน
เท่ากับ 0.82

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม
ภายหลังสิ้นสุดกระบวนการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหา
เป็นหลัก วิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ ในเดือนพฤศจิกายน 2546

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์
โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for window (version 11.5)
ในการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาประสิทธิผลการพัฒนา
รูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยปัญหาเป็นหลัก ในวิชา
การพยาบาลผู้สูงอายุ ด้านการเตรียมการสอน การดำเนินการ

เรียนการสอน และการประเมินผลและสมรรถนะของผู้เรียน
รวมทั้งปัญหาและอุปสรรค ในการจัดการเรียนการสอน
ผลการวิจัยนำเสนอด้วยตารางประกอบการบรรยายตามลำดับดังนี้
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคลกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ชั้นปีที่ 3
จำนวน 37 คน เป็นเพศหญิง ร้อยละ 100.00 ส่วนใหญ่มีอายุ
20 ปี คิดเป็นร้อยละ 56.76 และร้อยละ 51.35 มีระดับคะแนน
เฉลี่ยสะสมอยู่ในช่วง 2.50-2.99 ทุกคนไม่เคยผ่าน
ประสบการณ์การเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก
ดังตารางที่ 1

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลการจัดการเรียน
การสอนโดยปัญหาเป็นหลัก

ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลการจัดการเรียนการสอน
โดยปัญหาเป็นหลัก พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนประสิทธิผล
การจัดการเรียนการสอนโดยปัญหาเป็นหลักโดยรวมอยู่ในระดับมาก
($X = 3.87$ S.D.=0.81) และมีค่าเฉลี่ยรายด้านอยู่ในระดับมาก
ทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยด้านการประเมินผลมากที่สุด รองลงไป
คือด้านการดำเนินการเรียนการสอน และด้านการเตรียม
การสอนตามลำดับ ดังตารางที่ 2

	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน(N=37)	ร้อยละ
เพศ	หญิง	37	100.00
	ชาย	0	0.00
อายุ (ปี)	20	21	56.76
	21	15	40.54
	22	1	2.70
ระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม	2.00-2.49	12	32.43
	2.50-2.99	19	51.35
	3.00-3.49	6	16.22
	3.50-4.00	0	0.00
	ประสบการณ์การเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก		
	เคยผ่าน	0	0.00
	ไม่เคยผ่าน	37	100.00

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักของนิสิตหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3

ข้อความ	X	S.D.
ประสิทธิผลโดยรวม	3.87	0.81
ด้านการเตรียมการสอน	3.73	0.64
1. อาจารย์ได้เตรียมผู้เรียนให้มีความรู้เข้าใจในขั้นตอนและกระบวนการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก	3.84	0.61
2. อาจารย์ได้จัดเตรียมแหล่งความรู้เพื่อการศึกษาค้นคว้าอย่างเหมาะสมและเพียงพอ	3.65	0.82
3. โจทย์ปัญหาที่อาจารย์ได้สร้างขึ้นน่าสนใจและนำไปสู่กระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล	3.95	0.54
4. ข้อความในโจทย์ปัญหาใช้ภาษาที่เข้าใจได้ง่ายและนำไปใช้ในการวิเคราะห์ปัญหาทุกข้อความ	3.84	0.67
5. ข้อมูลในโจทย์ปัญหามีการเรียงลำดับเพื่อให้เกิดการคิดอย่างต่อเนื่อง	3.79	0.61
6. ชุดการสอนมีการเลือกสรรความรู้จากหลายสาขาเพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงความรู้	3.54	0.73
7. ความเหมาะสมในการใช้รูปแบบการชี้นำตนเอง	3.73	0.74
8. การบริหารเวลาในการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักเหมาะสม	3.59	0.49
9. การเตรียมเครื่องมือเพื่อประเมินตนเองของนิสิตและการมีส่วนร่วมในกลุ่มตลอดจนความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียน	3.65	0.56
ด้านการดำเนินการเรียนการสอน	3.92	0.59
10. อาจารย์สนับสนุนและผลักดันให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเข้าใจในเรื่องที่ศึกษาอย่างลึกซึ้ง	3.81	0.71
11. อาจารย์กระตุ้นให้ผู้เรียนตัดสินใจในการเรียนรู้ด้วยตนเอง	4.08	0.76
12. อาจารย์ให้คำแนะนำอย่างชัดเจนในการกำหนดแผนการเรียนรู้ของกลุ่มและกลุ่มนำไปปฏิบัติ	3.73	0.53
13. อาจารย์ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ตรวจสอบความก้าวหน้าของผู้เรียนและกลุ่มอย่างเป็นรูปธรรม	3.64	0.51
14. อาจารย์ได้เสนอทางเลือกหลายๆทางเพื่อให้ผู้เรียนได้พิจารณาวิเคราะห์เลือกรูปแบบการให้ข้อมูลย้อนกลับที่เหมาะสม	3.68	0.74
15. อาจารย์ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข	3.76	0.63

ตารางที่ 2 (ต่อ) ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหา
เป็นหลักของนิสิตหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3

ข้อความ	\bar{X}	S.D.
16. อาจารย์ใช้คำถามกระตุ้นผู้เรียนให้คิดพิจารณาได้หลายแง่หลายมุม	3.84	0.45
17. อาจารย์กระตุ้นให้ผู้เรียนทุกคนในกลุ่มมีส่วนร่วมในการคิดวิเคราะห์ ในประเด็นปัญหาเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	4.00	0.68
18. อาจารย์เปิดโอกาสให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าอย่างอิสระเพื่อนำความรู้ มาแก้ไขปัญหาด้วยหลักการและเหตุผล	4.23	0.60
19. อาจารย์ให้ข้อมูลที่จำเป็นเพื่อให้เกิดการสรุป ตัดสิน และเกิดการยอมรับ	4.19	0.56
20. อาจารย์สนับสนุนให้ผู้เรียนกล้าพูดและกล้าแสดงความคิดเห็น	4.03	0.41
21. อาจารย์ช่วยเหลือและคอยให้คำปรึกษาในการใช้ประโยชน์ จากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ	4.22	0.65
22. บรรยากาศการเรียนการสอนเอื้อต่อการเรียนรู้	3.76	0.45
ด้านการประเมินผล	4.02	0.57
23. การตรวจสอบและการประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนเป็นราย บุคคลและรายกลุ่มมีกลวิธีเหมาะสม	3.91	0.57
24. การวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนมีหลายวิธีและเหมาะสมกับ เป้าหมายของการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก	3.93	0.69
25. การประเมินผลพฤติกรรมของผู้เรียนครอบคลุมตามจุดมุ่งหมาย การเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก	3.98	0.53
26. การประเมินผลโดยการให้ข้อมูลป้อนกลับสามารถนำไป ปรับปรุงและพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างต่อเนื่อง	4.24	0.48

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์สมรรถนะของผู้เรียน

ภายหลังการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก

ผลการวิเคราะห์สมรรถนะของผู้เรียนภายหลังการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก พบว่ามีค่าเฉลี่ยของคะแนนสมรรถนะของผู้เรียนโดยรวมเท่ากับ 3.69 (S.D.=0.44) พิจารณารายด้านพบว่า สมรรถนะของผู้เรียนทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยสมรรถนะด้านความสามารถในการเรียนรู้ แบบชี้นำตนเองความสามารถในการแก้ปัญหา และความสามารถในการทำงานเป็นทีมเท่ากับ 3.55, 3.51 และ 4.00 ตามลำดับ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนสมรรถนะของผู้เรียน ในการจัดการเรียนการสอน โดยปัญหาเป็นหลัก

สมรรถนะของผู้เรียน	X	SD
สมรรถนะของผู้เรียน	3.69	0.44
ด้านความสามารถในการเรียนรู้แบบชี้นำตนเอง	3.55	0.39
1. กำหนดความต้องการการเรียนรู้หรือวัตถุประสงค์การเรียนรู้ของตนเองได้ชัดเจน	3.14	0.39
2. กำหนดกลวิธีการเรียนรู้ได้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ของตนเอง	3.27	0.31
3. แสวงหาความรู้จากแหล่งประโยชน์หลายแหล่งเพื่อตอบสนองความต้องการเรียนรู้ของตนเอง	3.73	0.41
4. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสืบค้นข้อมูล	3.22	0.33
5. ระบุวิธีการประเมินผลความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของตนเองตามวัตถุประสงค์ได้เหมาะสม	3.30	0.32
6. สรุปสาระความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง	3.68	0.38
7. รับฟังข้อมูลป้อนกลับจากเพื่อนหรืออาจารย์ด้วยความเต็มใจ	4.16	0.62
8. การค้นหาจุดอ่อนและจุดแข็งของตนเองในการเรียนรู้	3.70	0.37
9. ปรับปรุงจุดอ่อนในการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง	3.73	0.41
10. คิดประเด็นให้กลุ่มพิจารณาได้หลายแง่มุม	3.47	0.51
ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา	3.51	0.47
11. รวบรวมข้อมูลที่จำเป็นสอดคล้องกับประเด็น/ปัญหา	3.51	0.41
12. รวบรวมข้อมูลจากหลายแหล่ง	3.59	0.57
13. ระบุปัญหาจากกลุ่มข้อมูลที่เพียงพอ	3.35	0.71
14. วิเคราะห์เชิงเหตุผลที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ปัญหา	3.30	0.64
15. ประยุกต์ แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการแก้ปัญหา	3.24	0.35
16. ตั้งคำถามที่สอดคล้องกับปัญหาเพื่อนำไปสู่การสืบค้นต่อไป	3.51	0.84
17. ตั้งสมมติฐานจากความรู้ความเข้าใจในสาระที่เกี่ยวข้องกับปัญหา	3.57	0.57
18. พิสูจน์สมมติฐาน ยอมรับหรือปฏิเสธสมมติฐานเมื่อมีข้อมูลเพียงพอ	3.73	0.52
19. วางแผนแก้ปัญหาโดยการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้า	3.65	0.50
20. ระบุเกณฑ์การประเมินผลในแผนการแก้ปัญหา	3.57	0.41
ด้านการทำงานเป็นทีม	4.00	0.52
21. ตั้งเป้าหมายการทำงานร่วมกับสมาชิกทีม	3.76	0.45
22. รักษาความมั่นสัญญาที่จะปฏิบัติกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายของทีมงาน	3.97	0.62
23. กำหนดกิจกรรมและเวลาการทำงานของทีมได้เหมาะสม	3.84	0.51
24. เข้าร่วมทำกิจกรรมกลุ่มตรงเวลาตามที่กลุ่มนัดหมาย	4.14	0.60

ตารางที่ 3 (ต่อ) ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนสมรรถนะของผู้เรียนในการจัดการเรียนการสอน
โดยปัญหาเป็นหลัก

สมรรถนะของผู้เรียน	X	SD
25. เสนอความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลให้แก่สมาชิกทีมเพื่อแก้ปัญหา	4.00	0.58
26. แสวงหาข้อมูลให้กับทีมงานตามที่ได้รับมอบหมาย	4.19	0.42
27. สื่อสารกับสมาชิกทีมงานรับทราบข้อมูลได้อย่างชัดเจนและมีความเข้าใจตรงกัน	4.03	0.46
28. กระตุ้นให้เพื่อนสมาชิกทีมเสนอความคิดเห็น	3.70	0.48
29. สรุปประเด็นหรือความคิดเห็นที่สมาชิกทีมอภิปราย	3.78	0.39
30. รับฟังประเด็นการอภิปรายเสนอความคิดเห็นของสมาชิกทีมอย่างตั้งใจ	3.89	0.58
31. ให้ข้อมูลป้อนกลับที่เป็นประโยชน์แก่เพื่อนสมาชิก	3.86	0.55
32. ประเมินผลการทำงานของทีม	3.70	0.64
33. ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทหัวหน้าหรือสมาชิกทีมได้เหมาะสม	3.95	0.54
34. ให้กำลังใจแก่สมาชิกในทีมงาน	4.11	0.48
35. ให้ความช่วยเหลือเพื่อนในการปฏิบัติกิจกรรมของทีมงาน	4.08	0.45
36. ขอความช่วยเหลือจากสมาชิกทีมเมื่อมีปัญหา	4.08	0.45
37. ประนีประนอมเพื่อลดความขัดแย้งในการทำงานของกลุ่ม	4.03	0.47
38. ใช้เวลาทำทางที่เป็นมิตรในการติดต่อสื่อสารกับทีมงาน	4.19	0.37
39. ยอมรับการตัดสินใจของทีมงาน	4.32	0.49
40. รับฟังความคิดเห็นของสมาชิกทีม	4.30	0.48
41. รับรู้และสนใจความรู้สึกของสมาชิกทีม	4.41	0.40

ส่วนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอน
แบบใช้ปัญหาเป็นหลัก

จากการสำรวจปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักตามความคิดเห็นของนิสิตหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 พบว่า จำนวนหนังสือในห้องสมุด มีปัญหามากที่สุดถึงร้อยละ 75.68 รองลงไปได้แก่จำนวนฐานข้อมูล และระยะเวลาการใช้ห้องสมุด และสื่อทัศนูปกรณ์ ตามลำดับ ส่วนที่เป็นปัญหาน้อย คือ จำนวนห้องเรียน จำนวนชั่วโมงที่ใช้สอน อาจารย์ และจำนวนนิสิตในการเรียนกลุ่มย่อย ดังรายละเอียดในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัญหาในการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก

รายการประเมิน		จำนวน	ร้อยละ
ปัญหา			
ห้องเรียน	มีปัญหา	5	13.51
	ไม่มี	32	86.49
ปัญหา			
จำนวนหนังสือ	มีปัญหา	28	75.68
	ไม่มี	11	29.73
ปัญหา			
ระยะเวลาการใช้ห้องสมุด	มีปัญหา	26	70.27
	ไม่มี	9	24.32
ปัญหา			
จำนวนฐานข้อมูลในการค้นคว้า	มีปัญหา	27	72.97
	ไม่มี	10	27.03
ปัญหา			
โสตทัศนูปกรณ์	มีปัญหา	22	59.46
	ไม่มี	15	40.54
ปัญหา			
จำนวนอาจารย์ประจำกลุ่ม	มีปัญหา	5	13.51
	ไม่มี	32	86.49
ปัญหา			
จำนวนนิสิตในกลุ่ม	มีปัญหา	3	8.11
	ไม่มี	34	91.89
ปัญหา			
จำนวนชั่วโมงที่ใช้สอน	มีปัญหา	5	13.51
	ไม่มี	32	86.49

ข้อมูลคุณภาพปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก

นิสิตระบุปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักในแต่ละประเด็นดังนี้

1. ห้องเรียน พบว่า ห้องเรียนกลุ่มย่อยมีเพียงพอเหมาะสม มีการติดตั้งเครื่องปรับอากาศทุกห้อง ไม่มีเสียงดังรบกวน มีแสงสว่างเพียงพอ แต่ไม่สามารถใช้ห้องเรียนประชุมกลุ่มย่อยนอกเวลาได้

2. จำนวนหนังสือในห้องสมุด พบว่า ห้องสมุดมีจำนวนหนังสือที่เกี่ยวกับการพยาบาลผู้สูงอายุ น้อย และหนังสือ ตำรา วารสารที่มีไม่ทันสมัย และหนังสือบางเล่มมีแต่ชื่อหนังสือ แต่ไม่มีหนังสือจริงๆ

3. ระยะเวลาในการให้บริการห้องสมุด พบว่า เวลาที่เปิดให้บริการน้อยเกินไป ซึ่งเป็นปัญหาสำหรับนิสิต

ที่ลงจากการฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วย ในวันจันทร์- พุธ ไม่สามารถค้นคว้าและยืมได้ทัน ควรเพิ่มระยะเวลาในการเปิดบริการห้องสมุด โดยเฉพาะในวันจันทร์- พุธ

4. จำนวนฐานข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า พบว่า ฐานข้อมูลเนื้อหาที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนมีน้อย คอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้ามีน้อย และระบบการค้นคว้าผ่าน internet ก่อนข้างมีปัญหาเนื่องจากการเชื่อมต่อ internet ใช้เวลานาน และเชื่อมต่อไม่ได้ internet บ่อยครั้ง

5. จำนวนอาจารย์ประจำกลุ่ม พบปัญหาคือ อาจารย์แต่ละท่านมีความคิดเห็นหลากหลาย และมีการชี้แนะและสนับสนุนแหล่งความรู้ให้ในสิดินแต่ละกลุ่มไม่เหมือนกัน

6. จำนวนนิสิตในกลุ่มพบว่า มีความเหมาะสมแต่นิสิตมีความพร้อมในการเรียนแบบกลุ่มน้อย

7. จำนวนชั่วโมงที่ใช้สอน พบว่า ต้องใช้เวลาศึกษาค้นคว้านอกเวลาเรียนมาก เพราะการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก ต้องใช้เวลาในการศึกษาค้นคว้าเนื้อหาจากหลายแหล่ง หาเวลาประชุมกลุ่มยาก เพราะมีงานที่ได้รับมอบหมายหลายอย่างในช่วงเวลาเดียวกัน ทำให้มีเวลาในการศึกษาค้นคว้าน้อย ประกอบกับต้องขึ้นฝึกปฏิบัติการพยาบาล 3 วันจันทร์- พุธ ทำให้ไม่มีเวลาพัก เวลาพบอาจารย์ประจำกลุ่มมีน้อย

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ประสิทธิผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักซึ่งประกอบด้วยด้านการเตรียมการสอน ด้านการดำเนินการเรียนการสอน และด้านการประเมินผล และสมรรถนะของผู้เรียนภายหลังการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอน ในวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสามารถอภิปรายผลดังนี้

1. การศึกษาประสิทธิผลการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก

ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิผลการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลักทั้งโดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งนับว่าเป็นความสำเร็จที่สำคัญ

ของการนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักมาใช้ในคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อพร้อมที่จะดำเนินการและพัฒนาในขั้นตอนต่อไป การจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก เป็นวิธีการสอนวิธีหนึ่งที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งอาจารย์ผู้สอนต้องมีความรู้ความสามารถทั้งด้านการเตรียมการสอน ด้านการดำเนินการเรียนการสอน และด้านการประเมินผลเป็นอย่างดี อาจารย์ผู้ร่วมสอนทุกคนได้ตระหนักและให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักเป็นอย่างมาก เนื่องจากผู้ร่วมสอนทุกคนได้ผ่านการอบรม ซึ่งจัดโดยคณะพยาบาลศาสตร์ จึงได้วางแผนและเตรียมความพร้อมโดยการศึกษาและเพิ่มพูนทักษะอย่างต่อเนื่อง เพื่อดำเนินการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักอย่างเป็นรูปธรรม และให้เกิดความสมบูรณ์มากที่สุด เพื่อตอบรับนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ได้ปฏิรูปการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และกำหนดให้ปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนการสอนแบบดั้งเดิมและนำวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมาใช้ให้มากขึ้น (การปฏิรูปการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษา 2544 : 11-12) เพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 : 7) ทำให้อาจารย์ผู้รับผิดชอบด้านการสอนคณะพยาบาลศาสตร์ ต้องค้นคว้าศึกษาค้นคว้า ทบทวน และปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ประกอบกับอาจารย์ผู้ร่วมสอนในสาขาการพยาบาลผู้ใหญ่ทุกคน เป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านเนื้อหาวิชาและมีประสบการณ์ด้านการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักมาก่อน จึงทำให้การจัดการเรียนการสอน ประสบผลสำเร็จได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่า วุฒิศึกษา ประสบการณ์ การสอน และประสบการณ์การอบรมหรือการสัมมนา เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การจัดการเรียนการสอนประสบผลสำเร็จ¹¹⁻¹³

และเมื่อพิจารณารายด้านแล้วพบว่า ประสิทธิผลการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก ด้านประเมินผล สูงกว่าด้านอื่นๆ ทั้งนี้เพราะรูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลักผู้สอนกับผู้เรียนมีโอกาสใกล้ชิดกัน

มากกว่าวิธีการเรียนการสอนแบบดั้งเดิมหรือแบบบรรยาย การจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่มย่อย (small group) จำนวน นิสิตในกลุ่มมีจำนวนเฉลี่ย 5-10 คน¹⁴ โอกาสที่ผู้สอนจะสังเกต ติดตามสนับสนุนชี้แนะผู้เรียนได้ใกล้ชิดมากขึ้น เมื่อมีการ สังเกตอย่างใกล้ชิดก็สามารถช่วยให้การประเมินผลผู้เรียนมีความ แม่นยำมากขึ้น นอกจากนี้การวัดและการประเมินผลการจัดการ การเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักนั้น ผู้สอนสามารถ เลือกรูปแบบประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนได้หลายวิธี แล้วแต่ความเหมาะสม เช่น ข้อสอบแบบถูก- ผิด MCQ (Multiple Choice Question) MEQ (Modified Essay Question) การเขียนรายงาน เป็นต้น และยังเป็นวิธีการประเมินผลที่เปิด โอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลตนเอง ประเมิน เพื่อนในกลุ่มและประเมินผู้สอนด้วย¹⁵⁻¹⁷ ซึ่งการเปิดโอกาสให้ ผู้เรียนได้ประเมินตนเองนั้น ทำให้ผู้เรียนและผู้สอน ได้ร่วมรับรู้ความก้าวหน้าของผู้เรียน และผู้สอนสามารถ มองเห็นแนวทางที่จะส่งเสริมพัฒนาความก้าวหน้าของผู้เรียน ให้บรรลุเป้าหมายในการเรียนมากยิ่งขึ้น^{9,17-18}

จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก นับว่าเป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด และสอดคล้องกับการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ดังนั้นหากสถาบันการศึกษา ได้เตรียมความพร้อมในการส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีทักษะ ในการคิดวิเคราะห์ มีเหตุผลในการแก้ปัญหา ตลอดจนรู้จัก ที่จะนำความรู้จากศาสตร์สาขาต่างๆมาใช้ในการวิเคราะห์ ค้นหาปัญหาและหาทางเลือกในการแก้ปัญหาในสาขาการพยาบาล อย่างต่อเนื่อง และอย่างเต็มศักยภาพ¹⁹ เชื่อว่าบุคลากรดังกล่าว จะเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพต่อวิชาชีพและประเทศชาติ ต่อไปอย่างแน่นอน

2. การศึกษาสมรรถนะของผู้เรียนภายหลังการจัดการเรียน การสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก

ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะของผู้เรียนภายหลัง การจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก โดยการประเมิน ตนเองของนิสิตโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณา รายด้านทั้งด้านความสามารถในการเรียนรู้แบบชี้นำตนเอง ความสามารถในการแก้ปัญหาและความสามารถในการทำงาน

เป็นทีม อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ทั้งนี้เนื่องจากการ จัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักนั้น เป็นวิธีการ ที่จัดให้ผู้เรียนได้ผ่านกลไกต่าง ๆ อย่างครบถ้วน 3 ประการ ดังต่อไปนี้

1. การใช้ปัญหาเป็นหลักในการเรียนรู้ คือ กระบวนการ เรียนรู้ที่ผู้เรียนใช้ “ปัญหา” เป็นหลักในการแสวงหาความรู้ ด้วยกลวิธีหาข้อมูลพิสูจน์สมมติฐานอันเป็นการแก้ปัญหาหนึ่งๆ โดยผู้เรียนจะต้องนำปัญหามาเชื่อมโยงกับความรู้เดิม

2. การชี้นำการเรียนรู้แบบด้วยตนเอง (Self-directed learning) คือ กระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีเสรีภาพในการ ใช้ความรู้ความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยผู้เรียนจะต้องรับผิดชอบทั้งในด้านการกำหนดการดำเนินงาน ของตนเองและการประเมินตนเองตลอดจนวิพากษ์วิจารณ์ งานของตนเองด้วย

3. การเรียนแบบกลุ่มย่อย (Small Group Tutorial learning) เป็นวิธีการที่ทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถ ในการทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็นทีม และยอมรับประโยชน์ ของการทำงานร่วมกันในการศึกษาค้นคว้าให้ได้แนวคิดใหม่ๆ และร่วมกันทำงานกลุ่มให้สำเร็จลุล่วงไปผู้สอนจะอยู่ในบทบาท ของผู้อำนวยความสะดวก (A tutor / facillitator)^{9,11,20}

ดังนั้นเมื่อเสร็จสิ้นการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหา เป็นหลักแล้ว ผู้เรียนสามารถจะมีพัฒนาการในด้านต่างๆดังนี้

1. ความสามารถในการเรียนรู้แบบชี้นำตนเอง เนื่องจากการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นหลัก ผู้เรียนจะเกิด ทักษะในการเรียนแบบชี้นำตนเอง (Self-directed learning) โดยผู้เรียนจะได้รับการสนับสนุน กระตุ้นให้รู้จักวิเคราะห์ จำแนก และรู้จักตนเองเกี่ยวกับความต้องการการเรียนรู้ และวัตถุประสงค์การเรียนรู้ของตนเอง รวมทั้งเปิดโอกาสให้ ผู้เรียนได้พัฒนากลยุทธ์ในวิธีการเรียนรู้ของตนเพื่อให้เกิดผล สำเร็จของการใฝ่รู้นั้น ประการสำคัญคือ ผู้เรียนจะพัฒนา ความสามารถในการประเมินความก้าวหน้าของตนเอง เพื่อมุ่ง ไปสู่เป้าหมายที่ตนตั้งเอาไว้¹¹ ผู้เรียนจึงควรตระหนักถึง บทบาทความรับผิดชอบต่อแผนการเรียนของตน โดยผู้เรียน จะนำการวางแผนของตนมากำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ เลือก แหล่งข้อมูล เลือกวิธีการเรียนรู้ และประเมินผลด้วยตนเอง โดยจะได้รับหรือไม่ได้รับการช่วยเหลือจากผู้อื่นก็ตาม²¹ และ

เมื่อใดก็ตามที่ผู้เรียนมีใจรักที่จะศึกษาค้นคว้าเพราะต้องการที่จะหาคำตอบหรือต้องการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ก็จะทำให้พยายามศึกษาค้นคว้าอย่างต่อเนื่องโดยไม่มีใครบอก ทั้งยังเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดความอยากรู้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด ซึ่งจะนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต²¹

2. ความสามารถในการแก้ปัญหา เนื่องจากการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นหลัก เป็นการใช้โจทย์หรือสถานการณ์ด้านสุขภาพเป็นตัวกระตุ้นให้เลือกแนวทางในการค้นคว้าหาความรู้เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหา²² และทำให้เกิดความคุ้นเคยในการค้นคว้าหาความรู้อย่างต่อเนื่อง และแสวงหาความรู้จากแหล่งต่างๆ ซึ่งต้องอาศัยความสามารถในการแยกแยะและวิเคราะห์ข้อมูล การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ การให้เหตุผล การคิดอย่างละเอียดรอบคอบ รวมถึงการสรุปที่ได้ประเด็นและสาระสำคัญ การเรียนรู้แบบนี้ผู้เรียนจึงต้องฝึกฝนให้สามารถแก้ปัญหาได้ในการปฏิบัติงานหรือสถานการณ์จริง การเรียนโดยใช้โจทย์ปัญหาและการเรียนรู้แบบชี้นำตนเอง จึงเป็นการเตรียมเบื้องต้นให้ผู้เรียนได้จัดการกับปัญหานั้นๆ และความสามารถในการแก้ปัญหานั้นจะเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ²³

3. ความสามารถในการทำงานเป็นทีม ผู้เรียนจะต้องมีส่วนร่วมในการทำให้เกิดผลงานของกลุ่ม ดังนั้นผู้เรียนจึงต้องเรียนรู้ที่จะฟัง วิจารณ์ สร้างสรรค์ รู้จักกระบวนการทำงานกลุ่มเป็นการรวมพลังความคิดสติปัญญา ความสามารถของกลุ่ม นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียน รู้ความก้าวหน้าในการเรียนของตน จากการที่กลุ่มเพื่อน ให้ข้อมูลย้อนกลับ ร่วมกับการประเมินตนเอง¹¹

ถึงแม้การจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก จะพัฒนาให้ผู้เรียนมีสมรรถนะทั้ง 3 ด้านโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากดังกล่าวแล้ว แต่เมื่อพิจารณาผลการวิจัยรายข้อย่อยในแต่ละด้าน พบว่า มีบางหัวข้อในด้านความสามารถในการเรียนรู้แบบชี้นำตนเอง ได้แก่ การกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ การกำหนดกลวิธีการเรียนรู้ และการระบุวิธีการประเมินผลความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของตนเอง และด้านความสามารถในการแก้ปัญหา ได้แก่ การระบุปัญหา การวิเคราะห์เชิงเหตุผล และการประยุกต์แนวคิด ทฤษฎีมาใช้ในการแก้ปัญหา อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการ

จัดการเรียนการสอนที่ผ่านมาส่วนใหญ่เป็นแบบบรรยาย ซึ่งผู้สอนเป็นผู้กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ให้ และผู้เรียนได้รับความรู้ด้านทฤษฎีจากการถ่ายทอดจากผู้สอน ด้วยการรับฟัง จดจำ และทำความเข้าใจเพียงอย่างเดียว ทำให้ผู้เรียนขาดทักษะในกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ การวิเคราะห์เชิงเหตุผลในประเด็นต่างๆ การระบุปัญหา รวมทั้งการประยุกต์ทฤษฎีไปใช้ในการการตัดสินใจแก้ปัญหา ประกอบกับการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก เพิ่งได้เริ่มนำมาใช้กับผู้เรียนเป็นครั้งแรก ผู้เรียนจึงต้องปรับตัวกับวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบใหม่อย่างมาก ตั้งแต่การทำ ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอน การวิเคราะห์ ความต้องการการเรียนรู้ของตน การกำหนดวัตถุประสงค์ การเรียนรู้และวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง อีกทั้งยังต้องพัฒนาตนเอง ใฝ่มุ่งไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายการเรียนรู้ที่ตนได้ตั้งไว้ ซึ่งอาจเป็นผลทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้แบบชี้นำตนเองและการแก้ปัญหาในหัวข้อดังกล่าว ไม่ลึกซึ้งเท่าที่ควร ดังนั้นอาจารย์ผู้สอนจึงต้องมีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้บริการความรู้พร้อมที่จะชี้แนะเพิ่มเติมในทุก ขั้นตอนของกระบวนการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก ให้ผู้เรียนเข้าใจอย่างลึกซึ้ง เป็นกัลยาณมิตร เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนที่สมบูรณ์แบบ และเป็นที่พักของผู้เรียนได้ทุกโอกาสตลอดจนต้องคอยกระตุ้นส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนากลยุทธ์ในการเรียนรู้ด้วยตนเองและการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ เพื่อให้เกิดผลสำเร็จในการเรียนรู้นั้นๆ อย่างไรก็ตามการสร้างเสริมสมรรถนะผู้เรียนด้าน ความสามารถในการเรียนรู้แบบชี้นำตนเองและ ความสามารถในการแก้ปัญหาให้มีประสิทธิภาพนั้นผู้เรียนควรได้รับการเตรียมและลงมือปฏิบัติมาก่อน และควรพัฒนาอย่างต่อเนื่องตลอดหลักสูตร

นอกจากนี้ยังพบว่าความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสืบค้นข้อมูล ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้แบบชี้นำตนเอง อยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกัน ทั้งนี้เนื่องจากผู้เรียนต้องเรียนทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติควบคู่กันไป โดยต้องฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วย ในวันจันทร์-พุธและเรียนภาคทฤษฎี ในวันพฤหัสบดี-ศุกร์ ทำให้มีงานที่ได้รับมอบหมายในแต่ละสัปดาห์มาก

อีกทั้งคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้ายังมีจำนวนน้อย เมื่อเทียบกับจำนวนผู้เรียนและระยะเวลาที่สามารถใช้ได้ นอกเวลาเรียนค่อนข้างจำกัด จึงทำให้ผู้เรียนมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศน้อย จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องกระตุ้นส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศให้มากขึ้นพร้อมทั้งเพิ่มจำนวนคอมพิวเตอร์ให้เพียงพอและเพิ่มระยะเวลาในการใช้คอมพิวเตอร์ให้มากขึ้น เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักการเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

3. การศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักการ

การศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักการ ในวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ นิสิตได้ระบุปัญหาที่พบมากที่สุดและเป็นอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักการคือจำนวนหนังสือในห้องสมุดมีหนังสือ ตำรา วารสาร สำหรับค้นคว้าอ้างอิง มีจำนวนน้อยและไม่ทันสมัย อีกทั้งระยะเวลาในการให้ยืมค่อนข้างเป็นเวลาที่จำกัด ซึ่งอาจทำให้การจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักการไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากหนังสือ ตำรา หรือวารสาร เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่เป็นองค์ประกอบที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักการที่ต้องมีความพร้อม เพื่อให้ผู้สอน และผู้เรียนได้ใช้เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้า ให้สามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้และบูรณาการจากศาสตร์ในหลายๆสาขาอย่างเพียงพอที่จะทำการดำเนินการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักการไปสู่เป้าหมายได้อย่างมีคุณภาพ ดังนั้นในการศึกษาหาข้อมูล แหล่งอ้างอิง จำเป็นต้องมีห้องสมุดที่มีหนังสือตำราวารสารและเอกสารที่เกี่ยวข้องจำนวนเพียงพอและทันสมัยเปิดบริการในเวลาที่เหมาะสมในการศึกษาค้นคว้า ส่วนปัญหาด้านจำนวนฐานข้อมูล และโสตทัศนอุปกรณ์นั้นมีความจำเป็นที่คณะพยาบาลศาสตร์ จะต้องพัฒนาและเพิ่มให้มีจำนวนฐานข้อมูล และโสตทัศนอุปกรณ์ในห้องเรียนกลุ่มย่อยให้เพียงพอเพื่อสร้างสถาบันการเรียนรู้และลดปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักการต่อไป สำหรับสิ่งที่พบว่าเป็นปัญหาน้อย คือ จำนวนห้องเรียน จำนวนชั่วโมงที่ใช้สอน อาจารย์ และจำนวนนิสิตในการเรียนกลุ่มย่อย

เนื่องจากนิสิตระบุว่าต้องขึ้นฝึกฝึกภาคปฏิบัติบนหอผู้ป่วยเป็นเวลา 3 วัน ทำให้มีภาระงานมาก การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และการประชุมกลุ่มรวมทั้งการพบอาจารย์ผู้สอนเพื่อขอคำชี้แนะจึงมีค่อนข้างน้อย ตลอดจนไม่สามารถใช้ห้องเรียนนอกเวลาในการประชุมกลุ่มได้ จึงมีผลทำให้เป็นอุปสรรคต่อการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักการ ซึ่งปัญหาดังกล่าวจำเป็นต้องมีการจัดสรรจำนวนห้องเรียนให้เหมาะสม และเน้นให้อาจารย์ผู้สอนได้เปิดโอกาสให้นิสิตได้รับการส่งเสริม สนับสนุนชี้แนะและการอำนวยความสะดวกอย่างเพียงพอตลอดกระบวนการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักการต่อไป

แต่จากผลการวิจัยที่นิสิตได้ระบุว่า จำนวนหนังสือ ระยะเวลาในการให้ยืม และจำนวนฐานข้อมูลในการค้นคว้า มีปัญหาและอุปสรรคค่อนข้างสูงนั้น เมื่อเปรียบเทียบกับผลการศึกษาประสิทธิผลการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลักการ พบว่า มีความขัดแย้งกันในหัวข้อการจัดเตรียมแหล่งความรู้เพื่อการศึกษา ค้นคว้า และการบริหารเวลาในการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักการ ที่นิสิตประเมินให้คะแนนอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอาจารย์ผู้สอนได้จัดเตรียมตำรา และเอกสารที่อาจารย์ผู้สอนจัดทำขึ้นเอง พร้อมทั้งรายชื่อเอกสารอ้างอิงต่างๆ ที่ต้องใช้ประกอบการเรียนการสอน ไว้อย่างเหมาะสมและเพียงพอ แต่ไม่ทั้งหมด โดยเฉพาะตำราเอกสารอ้างอิงที่ทันสมัยที่นิสิตต้องไปศึกษา ค้นคว้าเองจากหลายๆ แหล่งรวมทั้งในห้องสมุด ซึ่งทำให้พบปัญหาและอุปสรรคดังกล่าว ส่วนเรื่องการบริหารเวลาในการจัดการเรียนการสอนนั้นอาจารย์ผู้สอนได้จัดสรรเวลาที่ใช้ตลอดกระบวนการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักการไว้ในตารางเรียน ส่วนนอกเวลาเรียนนิสิตต้องบริหารเวลาเอง ซึ่งนิสิตประเมินการจัดสรรเวลาดังกล่าวเหมาะสม แต่การใช้ห้องสมุดแต่ละครั้งซึ่งส่วนใหญ่เป็นการใช้นอกเวลาเรียน มีปัญหาเรื่องการค้นคว้าทั้งตำรา วารสาร และเนื้อหาจากฐานข้อมูลใช้เวลานาน เนื่องจากตำราวารสารมีจำนวนน้อย ทำให้ได้ข้อมูลที่ต้องการไม่เพียงพอ จึงค้นคว้าเพิ่มเติมจากฐานข้อมูล แต่การเชื่อมต่อ Internet แต่ละครั้งใช้เวลานาน และบางครั้งก็ใช้ไม่ได้ ประกอบกับเนื้อหาจากฐานข้อมูลมีน้อย ทำให้ต้องเพิ่มระยะเวลา

ในการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากหลายๆ แหล่ง จึงมีปัญหและอุปสรรคมาก ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่สถาบันการศึกษาจะต้องลดปัญหาและอุปสรรคดังกล่าว เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักมีประสิทธิภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักให้เกิดประสิทธิภาพ ควรปรับปรุงแก้ไข ดังนี้

ด้านอาจารย์พยาบาล

1. ทบทวนและให้ความรู้เพิ่มเติมในบทบาทของผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ โดยเน้นในประเด็นความสำคัญในบทบาทแต่ละขั้นตอนของการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก เช่น บทบาทด้านการเตรียมการสอน บทบาทด้านการดำเนินการเรียนการสอน และบทบาทด้านการประเมินผล

2. อบรมเชิงปฏิบัติการ การสร้างเครื่องมือและเทคนิคประเมินผลสัมฤทธิ์ในการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก เพื่อให้อาจารย์ได้เข้าใจสามารถสร้างและใช้เครื่องมือประเมินผลแต่ละประเภทได้ถูกต้อง

3. สร้างครุต้นแบบการจัดการเรียนการสอนสาขาพยาบาลศาสตร์ ภายใต้บรรยากาศภายใต้ความเป็นกัลยาณมิตร (Caring) ที่ผู้สอนและผู้เรียนมีความสุข

ด้านแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้

1. ทบทวนการให้บริการห้องสมุด ทั้งด้านระยะเวลาการให้บริการและระบบการค้นหา รวมทั้งเพิ่มจำนวนหนังสือที่ทันสมัยในสาขาการพยาบาลให้มีย่างเพียงพอ

2. อำนวยความสะดวกในห้องคอมพิวเตอร์ การบริการอินเทอร์เน็ต และสื่อช่วยสอนต่างๆ ให้เหมาะสม พร้อมทั้งพัฒนาให้เป็นศูนย์เรียนรู้สำหรับอาจารย์และนิสิต เพื่อสนับสนุนการเรียนแบบชี้นำตนเองได้มากขึ้น

ด้านนิสิต

1. ปฐมนิเทศการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก ให้นิสิตเข้าใจทุกขั้นตอน โดยเฉพาะการเรียนแบบชี้นำตนเอง การเป็นสมาชิกกลุ่ม การดำเนินกิจกรรมกลุ่ม และการประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง

2. สร้างจิตสำนึก และสร้างแรงจูงใจในการรับผิดชอบการเรียนของตนต่อวิธีการเรียนการสอนที่ปรับเปลี่ยนมาเป็นวิธแบบใหม่ให้เต็มศักยภาพ

3. ส่งเสริมและสนับสนุนให้สามารถวิเคราะห์ความต้องการการเรียนรู้และวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตลอดจนสร้างความเข้าใจในวิธีการประเมินความก้าวหน้าด้านการเรียนรู้ได้อย่างถูกต้อง

4. พัฒนาและส่งเสริมให้นิสิตมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมากขึ้นเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

5. สนับสนุนให้นิสิตได้ศึกษาดูงานการณิจริงนอกห้องเรียนให้มากขึ้น เพื่อกระตุ้นให้นิสิตได้ประยุกต์แนวความคิดทฤษฎีไปใช้ในการแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ด้านการวิจัยต่อไป

1. ศึกษาผลของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักที่มีผลต่อความสามารถในการพัฒนาตนเอง และความคิดอย่างมีวิจารณญาณ

2. ควรศึกษาสมรรถนะของอาจารย์ด้านการใช้แบบทดสอบในการประเมินผลการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก

3. ควรศึกษาประสิทธิผลในการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักที่พัฒนาสมรรถนะของนิสิตในรายวิชาอื่น

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอาจารย์ในสาขาการพยาบาล ผู้ใหญ่ที่เป็นอาจารย์ผู้ร่วมสอน และขอขอบพระคุณ ดร. อารี ช่างทอง และ ดร. พรรณวิภา บรรณเกียรติ ที่กรุณาช่วยตรวจผลงานวิจัย และให้ข้อเสนอแนะต่อการศึกษาครั้งนี้ และขอขอบคุณ ดร. สุภาภักดิ์ เกตุราสุวรรณ ที่กรุณาช่วยตรวจแก้ข้อบกพร่องภาษาอังกฤษให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

1. อรรถพรณ ลือบุญรัชชัย. (2538) การเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความคิดวิจารณ์ตามทางพยาบาลศาสตร์. วารสารพยาบาลศาสตร์ 7/2/21 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
2. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี. (2542) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. กรุงเทพฯ : บริษัทพรทิทวานกราฟฟิค จำกัด.
3. ม่องศรี เกียรติศิลา. (2537). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลักทางการศึกษาพยาบาล. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณวุฒิปบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
4. กัญญา ชื่นอรณณ์, พรณี ไพศาลทักษิณ และ วิภา เอี่ยมสำอางค์. (2542). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ. ลำปาง: รายงานวิจัย, วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสืบปาง.
5. Robotham,D.(1995) *Self- Directed Learning: The Ultimate Learning stye?* *Journal of European* , 25 (3) ,69-281
6. พวงพิญ ชูหม่าพราหม. (2533). การพัฒนารูปแบบการสอนในคลินิกเพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของนักศึกษาพยาบาล. วิทยานิพนธ์ ปริญญาคุุณวุฒิปบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
7. ดวงเนตร ชรรวมกุล. (2539). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถคิด วิเคราะห์ของนักศึกษาพยาบาลที่เรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักกับเรียนแบบดั้งเดิม. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
8. Anderson, B.(1989).*Problem-Based Learning in Nursing Education Justified or a Response to a Fashion.* Illinois: Southern Illinois University.
9. ปิ่นนเรศ กาศอุดม. (2542). สมรรถนะการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักของอาจารย์พยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข. วิทยานิพนธ์ ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
10. Andrews, M. and P.R. Jones. (1996). "Problem-Based Learning in an Undergraduate Nursing Program: A Case Study". *Journal of Advanced Nursing*. 13 (March 1996): 357-365.
11. เสริมศรี เวชชะ และทัศนีย์ เกริกกุลธร. (2541). เจตคติและสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักของอาจารย์วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสระบุรี. สระบุรี รายงานวิจัย, วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสระบุรี.
12. วรณี ศรีวิสัย, ทองสุข คำธนะ และ กาญจนา ร้อยนาค.(2541). ศึกษาความสามารถในการ แก้ปัญหาสุขภาพและความสามารถในการพัฒนาดตนเองของนักศึกษาพยาบาลจากการเรียนสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก. :รายงานวิจัย,วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสระบุรี. วัฒนาพระจันทร์.(2542)แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง กรุงเทพมหานคร : บริษัทแอล ที เพรส จำกัด.
13. พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์ และB. Majumdar. (2544). การเรียนรู้โดยใช้ปัญหา (Problem-Based Learning). กรุงเทพมหานคร: บริษัทธนพาส แอนด์ กราฟฟิค จำกัด.
14. Drummond-Young,Michele.(1999) *The Conceptual Shift : Moving Toward Problem-Based Learning.* Health Sciencscuntre, Me Master University.
15. Vernon, D.T. and L.B. Blake. (1993). "Does Problem-Based Learning Work? A Metaanalysis of Evaluative research". *Academic Medicine*. 68 (July 1993): 212.
16. พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2529). การสร้างและพัฒนาแบบทดสอบ. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
17. ยุวดี ฤาชา.(2536).การจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักสำหรับอาจารย์พยาบาล. วิทยานิพนธ์ ปริญญาคุุณวุฒิปบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
18. Rideout, Elizabeth. (1975)*Self-Directed Learning, A guide for learner and teacher.* New York :Association Press .
19. Cooper, M.A. (2000). "Problem-Based Learning Within Health Professional Education". *Nurse Education Today*. 20 (May 2000): 267-272.
20. บุญนาล ลายสนธิเสรีกุล.(2533)เปรียบเทียบหลักสูตรแพทยศาสตร์บัณฑิตระหว่างหลักสูตรแบบใช้ปัญหาเป็นหลักและหลักสูตรปกติ. กรุงเทพฯ : ศูนย์วิจัยและพัฒนาแพทยศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย. คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
21. วิภากรณ์ บุญทา.(2541)การศึกษากิจกรรมการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลักในวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญา พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
22. ไพลิน นกุลกิจ.(2539)การใช้ปัญหาเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง. วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสระบุรี: 11(มกราคม - เมษายน 2539)
23. ทองสุข คำธนะ.(2538)ผลของการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.